

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dimitrie D. Gerota nr. 7-9, sector 2, București, cod poștal: 020027

Telefoane: 021.310.23.56, 021.316.31.34

Fax: 021.316.31.31

021.310.23.57, 021.316.31.33

Cod fiscal: 10464660

E-mail: ces@ces.ro

www.ces.ro

Membru fondator al Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare (AICESIS)

Membru al Uniunii Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare Francofone (UCESIF)

„Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.” (Art. 141 din Constituția României revizuită)

PUNCT DE VEDERE

cu tema „Propunerile CES privind noul Cadru financiar multianual al Uniunii Europene 2028–2034”

Uniunea Europeană se confruntă cu provocări fără precedent, sociale, de mediu, demografice și tehnologice, care se desfășoară pe fondul unei crize profunde a multilateralismului și unei performanțe economice stabile. Aceste evoluții evidențiază necesitatea urgentă de consolidare a autonomiei strategice europene și de construire a unei economii europene mai reziliente, competitive și sustenabile.

În acest context, noul Cadru Financiar Multianual (CFM) 2028–2034 trebuie să devină principalul instrument strategic prin care Uniunea Europeană își consolidează competitivitatea economică, coeziunea socială și capacitatea de răspuns la transformările structurale care afectează piața muncii și economia europeană. Noul set de priorități care direcționează noul Cadru Financiar Anual (CFM) trebuie să fie susținut de o finanțare adecvată pentru a fi credibil și pentru a produce rezultate.

Rapoartele cheie comandate de instituțiile europene (Letta, Draghi) documentează clar deficiențe structurale ale Pieței Unice și, în general, ale construcției europene, subliniind necesitatea urgentă a unui spațiu fiscal mai larg și mai flexibil în cadrul următorului Cadru Financiar Multianual post 2028, pentru a face față atât provocărilor imediate, cât și celor pe termen lung. Investițiile în capitalul uman, competențe, dialog social, inovare și productivitatea

muncii trebuie tratate drept investiții strategice europene, esențiale pentru competitivitatea și reziliența Uniunii.

În plus, bugetul UE trebuie să concilieze presiuni financiare concurente: instrumentul de redresare NextGenerationEU expiră în 2026, rambursările datoriei contractate în timpul pandemiei devin scadente, este necesară menținerea priorităților tradiționale (de exemplu, politica de coeziune și PAC), iar noile priorități precum competitivitatea, reziliența economică, apărarea și securitatea necesită o finanțare adecvată. CFM, arhitectura fondurilor, regulile privind ajutoarele de stat și strategiile naționale de investiții ar trebui să fie strâns aliniată pentru a asigura coerență și eficiență generală sporite. O cheltuie extrem de fragmentată a fondurilor UE va genera rezultate la fel de fragmentate.

Deși recunoaștem tensiunea dintre nivelul de ambiție, resursele alocate și capacitatea statelor membre de a-și majora în continuare contribuția bazată pe VNB, considerăm că noi surse de venit la nivelul UE ar putea fi calibrate cu atenție, în special instrumente bazate pe emiterea de datorie comună, pentru a asigura mijloacele financiare necesare realizării obiectivelor strategice. Alte **resurse proprii** noi ar trebui, în principiu, să se bazeze pe venituri legate de politicile UE și să nu pericliteze competitivitatea UE și nici să aibă un impact regresiv de facto asupra anumitor state membre. În acest sens, **propunerea CORE** ar trebui revizuită cu atenție – în prezent este bazată pe cifra de afaceri și nu pe profit și, în al doilea rând, este o cotă fixă, ceea ce o face regresivă.

Salutăm faptul că noul CFM este mai concentrat și mai flexibil; cu toate acestea, sarcinile de bază ale fiecărui program trebuie să rămână clar definite, iar orice decizie de transfer al fondurilor ar trebui să fie supusă controlului democratic și principiului parteneriatului.

Ne așteptăm la o **simplificare reală** a orientărilor, a sistemelor de control și a sarcinilor administrative pentru beneficiari, asigurând în același timp existența unor mecanisme adecvate de control și echilibru pentru a preveni fraudă și utilizarea abuzivă, în beneficiul tuturor beneficiarilor, și fără a afecta standardele sociale, de mediu și de transparență. Astfel, propunem extinderea utilizării finanțărilor nelegate de costuri (FNLC), a opțiunilor de costuri simplificate și a finanțărilor forfaitare. Simplificarea și raționalizarea ar trebui să se reflecte pe deplin și la nivel regional și local.

Politica de coeziune și-a demonstrat de mult timp rolul de instrument central al UE pentru promovarea unei piețe interne reziliente și competitive, a unei dezvoltări regionale echilibrate și a prosperității comune. În mod similar, Fondul Social European Plus (FSE+) s-a dovedit

indispensabil pentru investițiile în oameni, dezvoltarea unei forțe de muncă înalt calificate, stimularea productivității și a inovării și consolidarea economiei sociale de piață europene. Acesta poate continua să îndeplinească acest rol și să contribuie, de asemenea, la contracararea polarizării politice în creștere și la consolidarea sprijinului public pentru UE.

Deși eficiența politicii de coeziune poate fi îmbunătățită, **respingem propunerea de a fuziona resursele alocate politicii de coeziune, FSE+, PAC, pescuitului, migrației și securității într-un singur fond**, în forma sa actuală. O astfel de modificare structurală ar putea alimenta conflicte de distribuție în raport cu obiectivele de coeziune, sociale și de dezvoltare rurală și ar slăbi securitatea planificării și structurile stabile de finanțare.

CES solicită o revizuire aprofundată și structurală a arhitecturii multifondului, care să asigure predictibilitatea și autonomia programelor de cheltuieli de bază. Aceasta ar trebui să garanteze aplicarea efectivă și reală a principiului parteneriatului, inclusiv în implementarea **Planurilor Naționale și Regionale de Parteneriat (PNRP)**. Deși PNRP-urile pot constitui foi de parcurs utile pentru definirea strategiilor, planificarea și monitorizarea implementării obiectivelor și fondurilor naționale, acestea trebuie să valorifice lecțiile învățate din implementarea PNRR-urilor pentru a asigura respectarea subsidiarității și a dimensiunii teritoriale. În plus, deși în teorie pot fi utilizate ca instrumente pentru promovarea reformelor structurale, în conformitate cu noua arhitectură a Semestrului European, condiționalitățile privind reformele riscă să afecteze profund investițiile în comunitățile dezavantajate și să crească tensiunile sociale, fiind decizii politice dificile. Orice formă de condiționalitate macroeconomică aplicată PNRP-urilor ar trebui, de asemenea, evitată.

Noua legătură dintre **Semestrul European**, Instrumentul de coordonare a competitivității și viitorul CFM propus necesită o analiză aprofundată și, pe baza experienței actuale cu Semestrul European, o simplificare.

România are nevoie în continuare de investiții masive în infrastructura esențială – drumuri, școli, spitale – precum și în IMM-uri care pot oferi oportunități decente de ocupare a forței de muncă. Acestea reprezintă coloana vertebrală a economiilor locale. Politica de coeziune este singurul instrument care poate asigura diminuarea decalajelor socio-economice.

FSE+ ar trebui să își mențină caracteristicile distincte și specifice și să asigure reziliența pieței muncii, componentă strategică a autonomiei europene.

În special în contextul noilor provocări sociale legate de implementarea Pilonului european al drepturilor sociale, FSE+ trebuie să își consolideze rolul, inclusiv cele privind consolidarea capacității partenerilor sociali reprezentativi și a reprezentanților societății civile. Ținta de alocări pentru cheltuieli sociale de 14% din PNRP trebuie extinsă până la cel puțin 20% și să se regăsească ca obiectiv distinct în toate fondurile acordate. O consolidare suplimentară poate veni din asumarea unor ținte clar stabilite pentru formarea și reconversia profesională, reducerea sărăciei, incluziune socială, acces la servicii esențiale, prin tranziția de la intervenții reactive la politici de prevenție, în strânsă colaborare cu partenerii sociali reprezentativi și reprezentanții societății civile. Dezvoltarea competențelor și reconversia profesională, creșterea productivității muncii, adaptabilitatea forței de muncă, anticiparea nevoilor de competențe sunt elemente care pot sprijini deopotrivă obiectele economice și sociale. Similar celorlalte priorități orizontale, CFM ar trebui să conțină, de asemenea, un obiectiv explicit ambițios pentru cheltuielile în materie de egalitate de gen, inclusiv în PNRP. Altfel, este puțin probabil ca programele să aloce fonduri pentru activități care promovează egalitatea de gen, ceea ce subminează angajamentele UE în acest domeniu.

Pentru a putea contribui substanțial la adresarea noilor provocări din piața muncii, CES solicită menținerea și extinderea liniilor dedicate de finanțare pentru consolidarea capacității organizațiilor patronale și sindicale reprezentative, inclusiv pentru dezvoltarea expertizei tehnice, digitalizarea organizațiilor, participarea la guvernarea reformelor, dezvoltarea observatoarelor sectoriale privind piața muncii, anticiparea competențelor, implementarea de proiecte complementare politicilor publice.

În România, politica de coeziune trebuie să susțină în continuare tranziția energetică, să finanțeze reconversia profesională și să sprijine regiunile carbon-intensive prin programe de reconstrucție economică locală. Continuarea, îmbunătățirea și extinderea Programului de Tranziție Justă sunt cruciale pentru revigorarea economică a zonelor expuse. Acesta trebuie să țină cont de noua strategie industrială a UE și să trateze sectoarele cu vulnerabilități.

Pentru a proteja aceste regiuni este necesară și creșterea alocărilor pentru climă și mediu și o alocare separată pentru protecția biodiversității, în raport cu nevoia de adaptare la schimbările climatice și ținta privind neutralitatea climatică. Aceste cheltuieli ar trebui să se regăsească în bună parte din fondurilor propuse.

Crearea unui **Fond European pentru Competitivitate** este un semnal încurajator în raport cu imperativul competitivității cu care se confruntă UE; cu toate acestea, criteriile ar trebui să

recunoască disparitățile de dezvoltare existente între statele membre, inclusiv în raport cu mediul privat, și să analizeze mecanisme care să asigure o distribuție echitabilă, fără a periclita obiectivele generale de competitivitate europeană.

Fondurile europene dedicate competitivității trebuie să fie alocate către investiții productive, cu efect multiplicator ridicat, care mobilizează capitalul privat și susțin competitivitatea pe termen lung, cu impact economic măsurabil. Totodată, ele trebuie să aibă un rol în dezvoltarea infrastructurii critice și în consolidarea capacității instituționale de a le gestiona.

Pentru a maximiza accesul la fonduri, simplificarea proceselor de accesare trebuie să fie una reală, iar companiile trebuie să aibă acces la asistență tehnică dedicată.

FEC trebuie să asigure integrarea IMM-urile în fiecare etapă – de la cercetare și inovație până la implementare și acces la piață – asigurând continuitatea sprijinului pentru proiectele conduse de IMM-uri, instrumente dedicate de legătură între granturi, garanții și capital propriu, precum și o agendă de simplificare care să depășească consolidarea instituțională pentru a produce schimbări operaționale măsurabile.

Nu în ultimul rând, nevoia tot mai evidentă de întărire a capacității de apărare europene a condus la întocmirea planului Readiness 2030. Cheltuielile de securitate de peste 800 miliarde euro prevăzute trebuie calibrate pentru a răspunde nevoilor de apărare și menținere a păcii în mod integrat, cu implicarea economiilor și capacităților locale, inclusiv capitalul uman. Este important ca resursele provenite din împrumuturi să nu conducă la deficite bugetare naționale și totodată sunt necesare surse noi de venituri, provenite din contribuțiile naționale și politica europeană, pentru a nu afecta obiectivele sociale, economice și climatice. Tot în materie de apărare, trebuie sprijinite proiectele *dual-use by design*, care să asigure o integrare a obiectivului de apărare cu celelalte obiective unionale.

Digital by design este un alt principiu care ar trebui să se aplice pe scară largă, raportat la toți pilonii FEC, asigurând complementaritatea cu obiectivul de suveranitate digitală a UE.

Implicarea partenerilor sociali reprezentativi și a reprezentanților societății civile trebuie să depășească nivelul formal și consultativ și să devină parte integrantă a guvernantei economice europene, atât în perioada planificării, cât și în perioadele de implementare și monitorizare. Accesul la finanțările europene din cadrul PNRP și al fondurilor structurale trebuie condiționat de existența unor mecanisme reale, verificabile și transparente de consultare și participare a partenerilor sociali reprezentativi și a reprezentanților societății civile. Este necesară

introducerea unor mecanisme europene de monitorizare a respectării principiului parteneriatului.

Având în vedere principiul parteneriatului, CES solicită ca în comitetele de monitorizare, cel puțin 50% din membri și/sau din numărul voturilor să fie din rândul partenerilor de dialog social reprezentativi și al reprezentanților societății civile.

Raportor,
Victor Florescu